

and aesthetic interest of students of art majors in extra-auditory activities; the criteria and indicators of the formation of musical and aesthetic preferences of students of artistic specialties as a result of extra-auditory activities are determined; revealed during the ascertaining stage of the pedagogical experiment and characterized at the level of musical and aesthetic tastes of students of art majors. Cognitive activity of students will be considered effective if it contributes to more successful solving of cognitive tasks, increasing motivation, cognitive, independence and success. At each stage of this activity, students must use those tools and methods that will help make the learning process more effective.

Key words: *aesthetic relations, folk musical art, students of the pedagogical academy.*

УДК 316.444:316.61:378.091.212

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2024.97.31>

Чіжова Н. В., Петренко М. В., Грабар О. В.

РОЗВИТОК ОСОБИСТІСНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ВИШІВ В ПОЗААУДИТОРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розроблено класифікацію позааудиторної діяльності студентів технічного університету на прикладі НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського» і виділено дві фундаментальних складові: обов'язкова діяльність (включена до програми і оцінювана викладачем) і необов'язкова діяльність, яку студенти виконують за власною ініціативою. Кожну складову поділено на блоки, які докладно описані.

Особливу увагу приділено загально-освітньому блоку оскільки його позааудиторні заходи приваблюють більшу кількість студентів і сприяють розвитку та поглибленню їх знань як з предметів в цілому так і з певних вузьких тем. Студенти беруть активну участь у позааудиторних заходах тому що зацікавлені в предметі, бажають перевірити себе, довести собі і оточуючим, що можуть вибороти призове місце. Олімпіади спрямовані на перевірку поглиблених знань з одного або декількох предметів (наприклад: олімпіада з англійської мови та хімії) і вимагають від студентів крім ґрунтовних знань з предмету ще нестандартних рішень, творчого підходу, уважності і наполегливості. Великою перевагою олімпіад є відсутність необхідної попередньої підготовки. Чільне місце серед позааудиторних заходів в університеті займають конференції, які проводяться щорічно факультетами, надаючи можливість всім бажаючим взяти участь. Студенти-винахідники об'єднуються в команди і беруть участь у хакатонах, роблячи життя оточуючих більш комфортним. Для всебічного розвитку студентів створюються гуртки наукового, технічного і соціо-гуманітарного спрямування.

Надано результати опитування студентів 1-2 курсів радіотехнічного факультету з виявлення позааудиторних заходів в яких вони брали участь, встановлено що мотивувало та перешкоджало їхній активній позааудиторній роботі. Серед основних мотивуючих факторів є інтерес, самореалізація та саморозвиток, можливість отримати додаткові бали з предмета. Перешкодами для участі в позааудиторних заходах студенти назвали: велике навчальне навантаження, інші хобі, роботу, перебування в іншому місті.

Доведено, що позааудиторна діяльність впливає на розвиток таких особистісних якостей, як комунікативність, самостійність, креативність, самоорганізованість, саморозвиток, активність та адаптивність, які є компонентами особистісної мобільності.

Ключові слова: *позааудиторна діяльність, особистісна мобільність, олімпіади, конференції, конкурси, гуртки, студенти, технічний університет.*

Основним викликом вищої освіти сьогодні є навчання високопрофесійного вмотивованого майбутнього фахівця і формування таких його особистісних якостей, які сприятимуть майбутньому професійному і кар'єрному розвитку, а саме адаптивності, активності, саморозвитку, креативності і комунікативності, які в свою чергу є компонентами особистісної мобільності. Активне залучення студентів до позааудиторної діяльності є запорукою формування і розвитку їхньої особистісної мобільності.

В. Тернопільська розглядає позааудиторну роботу як організовану і керовану представниками університету (деканати, куратори, викладачі, студенти) виховну діяльність студентів у вільний від навчального процесу час для «розширення діапазону їх соціальної взаємодії та спілкування, формування гармонійного розвитку, соціально-активного, професійно-грамотного, творчого фахівця» [2, с. 128].

На думку А. Казьмерчук, позааудиторна діяльність характеризується ефективною організацією вільного часу студентів для формування не тільки спеціальних професійних навичок, а і «розвитку їх особистісних якостей, реалізації нахилів і здібностей, може здійснюватися як під керівництвом викладача так і самостійно» [1, с. 35].

Мета статті – продемонструвати важливість позааудиторної діяльності студентів і розробити її класифікацію.

Підготовка фахівців за обраною спеціальністю проводиться за навчальними планами згідно з навчальною програмою. Кожен план має дві складові: аудиторна і позааудиторна (самостійна) робота студентів з обраної

спеціальності, яка в середньому становить 20%. Ця самостійна робота є обов'язковим елементом, який відбувається за межами аудиторії під керівництвом викладача і має бути оцінений.

Аналізуючи різноманітні види позааудиторної діяльності студентів технічних університетів ми їх умовно поділили на дві складові: обов'язкова діяльність і необов'язкова діяльність, які в свою чергу ще були поділені на блоки (рис. 1). Розглянемо їх більш детально.

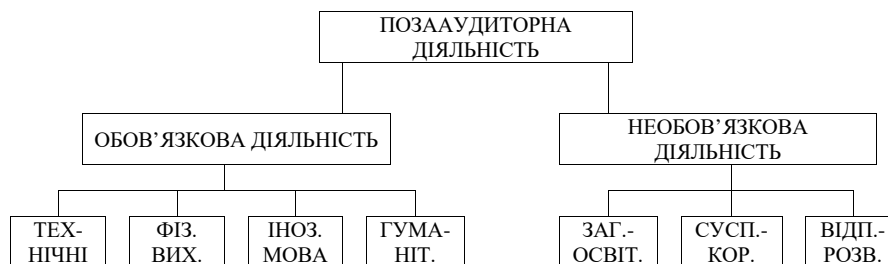

Рис. 1. Структурна схема позааудиторної діяльності студента

І. Обов'язкова діяльність.

Робота студента, яка відбувається за межами навчальної аудиторії і має на меті підготовку до практичних занять, семінарів, написання рефератів і курсових робіт, які включені до навчальної програми і мають бути оцінені.

1. Технічні дисципліни.

Мета: поглиблення знань з технічних та фахових дисциплін.

В цей блок входить: а) вивчення рекомендованої та допоміжної літератури; б) виконання домашніх завдань; в) підготовка рефератів та курсових робіт; г) робота на практичних заняттях; д) виконання дипломної роботи; е) інші форми роботи (в бібліотеці, в патентному пошуку, в Інтернеті та інші). Умовно ці роботи можна поділити на самостійні (а, б, в) та роботи під керівництвом (консультації) викладача (в – курсові роботи, г, д).

2. Фізичне виховання.

Мета: розвиток фізичних та психічних якостей студента.

Фізичному вихованню і спорту приділена велика увага в технічному виші, так студенти бакалаврату протягом двох років раз на тиждень займаються улюбленим видом спорту, причому частка самостійної роботи на 1 курсі складає 25%, а на другому – 40% від загальної кількості навчальних годин. В НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського» є велика кількість спортивних майданчиків, отже в залежності від особистих уподобань студенти обирають: єдиноборства; ігрові, силові та складно-координаційні види спорту; туризм та скелелазіння; фітнес-мікс; циклічні види спорту (легка атлетика-фітнес, плавання, плавання для початківців).

Як компонент самостійної роботи може бути ведення щоденника з виконання комплексу вправ та слідкування за своїм пульсом та його відмітки до і після фізичних навантажень. Студенти усвідомлюють важливість спостереження за своїм станом під час незначних і серйозних фізичних тренувань.

3. Вивчення іноземної мови.

Мета: вдосконалення мовних та мовленнєвих умінь та навичок з іноземної мови.

Незважаючи на те, що іноземна мова входить в блок гуманітарних дисциплін ми відокремили її через загальнозживаність, необхідність для продовження навчання після отримання бакалаврського освітнього рівня і, головне, для підвищення конкурентоздатності студентів на ринку праці. Якщо переглянути вимоги до вакансій, навіть для спеціалістів технічних галузей, іноземна мова вказана інколи як бажана, але якщо компанія міжнародна, то мова стає обов'язковою. Для володіння мовою необхідний розвиток всіх видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, читання, говоріння, письма та перекладу. Отже основні цілі дисципліни: підготувати студента до комунікації іноземною мовою (письмовою та усною), а також навчити його технічного двостороннього перекладу літератури зі спеціальності. Так крім розширення словникового запасу загальнозживаної іноземної мови велика увага приділяється формуванню фахового словника з обраної спеціальності та спеціальних дисциплін (як фахових так і дотичних). Ця кропітка робота проводиться як на парах з безпосереднім керівництвом викладача так і вдома самими студентами при підготовці домашніх завдань. Крім того, підготовка доповіді та презентації на спеціальну фахову тему з подальшим обговоренням є невід'ємним компонентом програми, демонструючи, що мова є не самоціллю, а засобом передачі ідей і думок та обміну ними.

4. Гуманітарні дисципліни.

Мета: поглиблення знань студентів з гуманітарних дисциплін (українська мова, історія, філософія, економіка, тощо).

Перш за все – це робота з першоджерелами, з допоміжною літературою, підготовка рефератів, доповідей, конспектів першоджерел для семінарських занять.

II. Необов'язкова позааудиторна діяльність.

Основна характеристика цієї діяльності – цілковита добровільність, оскільки всі заходи спрямовані на задоволення потреб студентів у саморозвитку, самореалізації, розвиток організаторських і комунікативних навичок, поглиблення знань тощо.

1. Загально-освітній блок.

Мета: використання студентами свого вільного часу з метою поглиблення знань та отримання практичних навичок в сферах, які їм цікаві. Інколи за участь і активну роботу в певних видах діяльності (предметні олімпіади, студентські конференції, гуртки) студенти отримують заохочувальні бали, які додаються до їхнього загального рейтингу з предмету.

Основні компоненти блоку: а) олімпіади і конференції; б) конкурси по спеціальності; в) гуртки. Розглянемо кожний компонент більш детально.

Для поглиблення знань та задоволення потреби студентів в складних завданнях щоб довести собі та оточуючим, що вони є експертами в певній сфері і працюють над вирішенням серйозних проблем, розробкою та вдосконаленням нових приладів, підходів, методів з кожної дисципліни щорічно проводяться студентські олімпіади та конференції. Олімпіади приваблюють студентів новизною та нестандартністю завдань, міждисциплінарним підходом, викликом і конкурентним середовищем однодумців, де кожен бажає зробити все якнайкраще щоб здобути перемогу. Міждисциплінарний підхід демонструємо в олімпіадах з англійської мови в технічному університеті: крім суто мовної олімпіади проводиться ще олімпіада з англійської мови та хімії, англійської мови та комп'ютерних наук і т.д. Англійська мова в цих олімпіадах є засобом спілкування, необхідною передумовою для розуміння завдань та надання відповідей. Для участі зазвичай необхідно заздалегідь зареєструватися, а потім в певний день і час виконати завдання, вклавшись у відведений час. Якщо студент має ґрунтовні знання з предмету, логічне мислення і головне – бажання, він продемонструє достатньо високі результати. Олімпіади, за рівнем охоплення студентів, поділяються на факультетські, університетські, всеукраїнські і міжнародні. В залежності від рівня олімпіади вона складається з одного, двох або навіть трьох турів. Значною перевагою олімпіад є те, що до них не потрібна спеціальна підготовка, причому завдання варіюються залежно від курсу студента, а не від його спеціальності. Тобто майбутній радіоінженер, який захоплюється хімією має можливість позмагатися зі студентами хімічного факультету.

Студентські науково-практичні конференції спрямовані не на поглиблене вивчення предмета в цілому, а занурення в якусь певну тему, роботу з літературою, новітніми досягненнями науки і техніки, проведення власного дослідження та обговорення його результатів. Вже з першого курсу студенти мають можливість підготувати доповідь і написати тези до неї. Безумовно в цьому їх супроводжує викладач: допомагає визначитись з темою, знайомить зі структурою тез, вимогами, навчас різним стилям оформлення літературних джерел, внутрішньо текстових посилань, перед виступом на конференції надає студенту можливість розповісти свою презентацію однокласникам, щоб визначити свої сильні та слабкі місця. Викладач разом з іншими студентами групи відвідують конференцію, щоб підтримати учасника і створити йому більш комфортні умови, при цьому всі студенти слухають виступи, які спонукають їх до участі в подальших конференціях. Якщо для студентів 1-2 курсів конференції – це перші кроки до наукової роботи, то студенти старших курсів вже діляться власними розробками, ідеями і планами, обговорення яких надихає виступаючих до змін та подальших досягнень. Інколи організатори залучають елемент змагання, обираючи най ґрунтовніші доповіді на секції і розподіляючи призові місця. Студентам повідомляють про формат конференції заздалегідь, активізуючи та заохочуючи таким чином кожного учасника. Участь в олімпіадах та конференціях розвиває у студентів впевненість в собі, покращує їхні комунікативні навички, сприяє саморозвитку і самовдосконаленню, всі ці якості стануть в нагоді не тільки в подальшому навчанні, а і в майбутній професійній діяльності.

Специфікою технічного університету є наявність лабораторій та майстерень для проведення досліджень, удосконалень вже існуючих пристроїв та розробки нових. Під керівництвом викладачів та менторів студенти здійснюють свої задуми і демонструють результат на щорічних конкурсах – хакатонах. На університетському рівні в одній команді можуть зібратись студенти різних факультетів: майбутні програмісти, інженери та всі, хто має ідеї та бажання їх реалізувати. Кожний хакатон має свою тему, наприклад « KPI Upgrade Hackathon» мав на меті покращення кампусу університету та його благоустрій. Команди мають певний час на представлення своїх проєктів суддям і переможці отримують підтримку від спонсорів для втілення своєї ідеї в життя. На базі деяких факультетів проводяться всеукраїнські хакатони, таким є щогорічний III Всеукраїнський інженерний хакатон SmaRTF з темою «Smart Military Electronics 2.0», мета якого була створити пристрої, які б допомагали нашим воїнам на фронті. Від спонсорів команди, які пройшли у другий тур отримали кошти для розробки робочих прототипів, а переможці – кошти для впровадження своїх пристроїв в серійний випуск, подяка від ЗСУ і визнання свого вкладу в майбутню перемогу.

Гуртки наукового, інженерного та соціогуманітарного спрямування працюють на кожному факультеті, надаючи змогу кожному знайти себе і вдосконалитись під керівництвом викладача.

Ми згодні з думкою китайського викладача Яу Конг Юнга, що залучення студентів до позааудиторної діяльності сприяє їхньої готовності до активного навчання, покращенню міжособистісних стосунків, взаємодопомозі, протистоянню викликам та подоланню їх. Цікавим також є факт, що на початку проведення чотирирічного експерименту вчений запитав студентів, які саме проблеми в навчанні вони мають і для їх

вирішення були запропоновані позааудиторні заходи: недостатньо практики англійської мови – англійська розмовна група, складність курсів по програмуванню – спільне навчання в комп’ютерній лабораторії, гурток комп’ютерної анімації, гурток мікрообчислювань, гурток з веб-дизайну, гурток симулювання польотів і т.д. [4]. Досвід китайських колег демонструє, як студенти разом з викладачами створюють сприятливе середовище для навчання та розвитку. Будь яка кафедра університету, проводячи такі щорічні опитування і створюючи відповідні гуртки має можливість значно підвищити залученість студентів і покращити їхні академічні результати. Гурткова робота сприяє розвитку комунікативних навичок, творчому ставленню до вирішення проблем, постійному саморозвитку, тобто особистісній мобільності студентів.

Розглянемо інженерні гуртки, які працюють на радіотехнічному факультеті КПІ ім. Ігоря Сікорського: «Радіотехнічні системи Інтернету речей» формує у студентів практичні навички проектування радіотехнічних систем, «Вбудовані системи» створює умови для отримання практичних навичок проектування радіоелектронних пристроїв та систем починаючи від формулювання технічного завдання і закінчуючи виготовленням робочого екземпляру, «Проектування інтелектуальної радіоелектронної апаратури» студенти розробляють та програмують роботів, створюють розумні системи для Smart Home та IoT. Метою всіх гуртків є залучення студентів до застосування теоретичних знань на практиці і реалізація власних проєктів.

Студенти 1 і 2 курсів (всього 69 осіб) радіотехнічного факультету КПІ ім. Ігоря Сікорського пройшли опитування щодо їхньої участі в позааудиторній роботі. Результати окремо по курсах відображені на рис. 2.

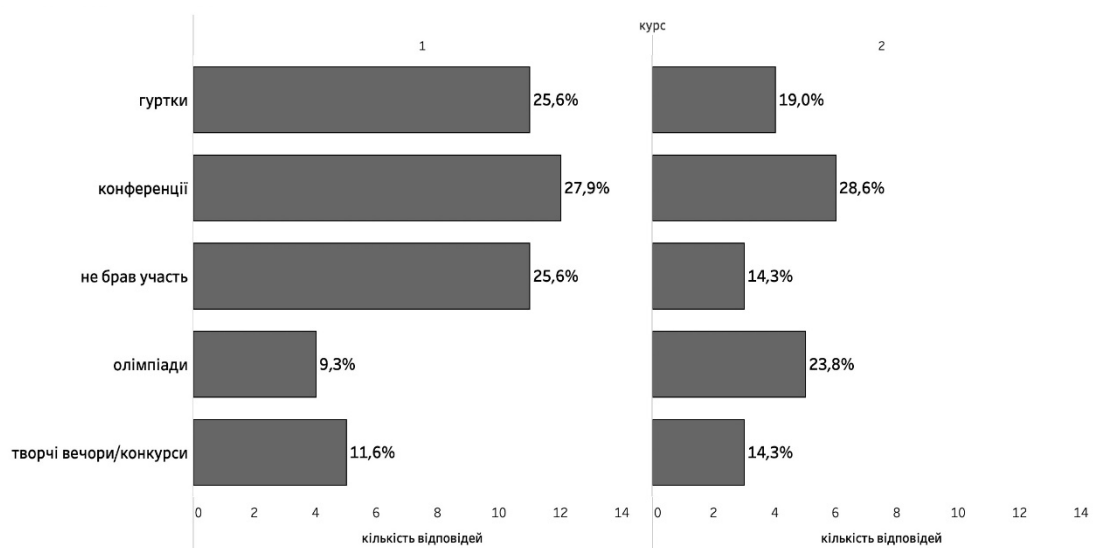

Рис. 2. Позааудиторні заходи, в яких брали участь студенти

Найпривабливішою формою позааудиторної роботи для обох курсів є участь у конференціях, в той час як на другому курсі вдвічі більше студентів взяло участь у олімпіадах. Позитивною є тенденція до більш активної участі в позааудиторних заходах на другому курсі, яка обумовлена тим, що студенти першого курсу звикають до нового середовища та навчального навантаження.

Анкета також мала на меті визначення причин які спонукають студентів до позааудиторної діяльності, та факторів, які перешкоджають студентам брати активну участь в позааудиторній роботі. Основними стимулами стали: інтерес, самореалізація та саморозвиток і можливість отримати додаткові бали з предмета. Щодо перешкод до участі у позааудиторних заходах виділені: велике навчальне навантаження, інші хобі, робота, перебування в іншому місті.

2. Суспільно-корисний блок.

Мета: розвиток організаторських здібностей та самореалізація в суспільній діяльності, що може супроводжуватися заохочувальними балами для рейтингу на отримання стипендії.

В цей блок входить: а) участь в органах студентського самоврядування: студентській раді та профкомі студентів; б) профорієнтаційна робота на факультеті (дні відкритих дверей, підтримка телеграм каналу для майбутніх абітурієнтів); в) допомога студентам молодших курсів (студенти-куратори);

3. Блок відпочинку та розваг.

Мета: залучення студентів до організації і проведення заходів для забезпечення бажаного відпочинку.

В цей блок можуть входити заходи з загально-освітнього блоку, а також: а) гуртки та клуби для організації соціокультурного дозвілля; б) організація та проведення культурно-масових заходів: вистав, концертів, творчих конкурсів, спортивних заходів; в) туризм (піший, водний, велосипедний, міжнародний, то що).

Студенти технічного університету, беручи участь в позааудиторних заходах усвідомлюють, що таким чином вони розвивають свої «soft skills» – особистісні навички, які необхідні для майбутнього працевлаштування

і інколи цінуються роботодавцями на одному рівні зі спеціальними знаннями та вміннями. Під час анкетування студентів на запитання: «Які «soft skills» Ви б хотіли розвинути завдяки участі в позааудиторних заходах?» були отримані такі результати (рис. 3).

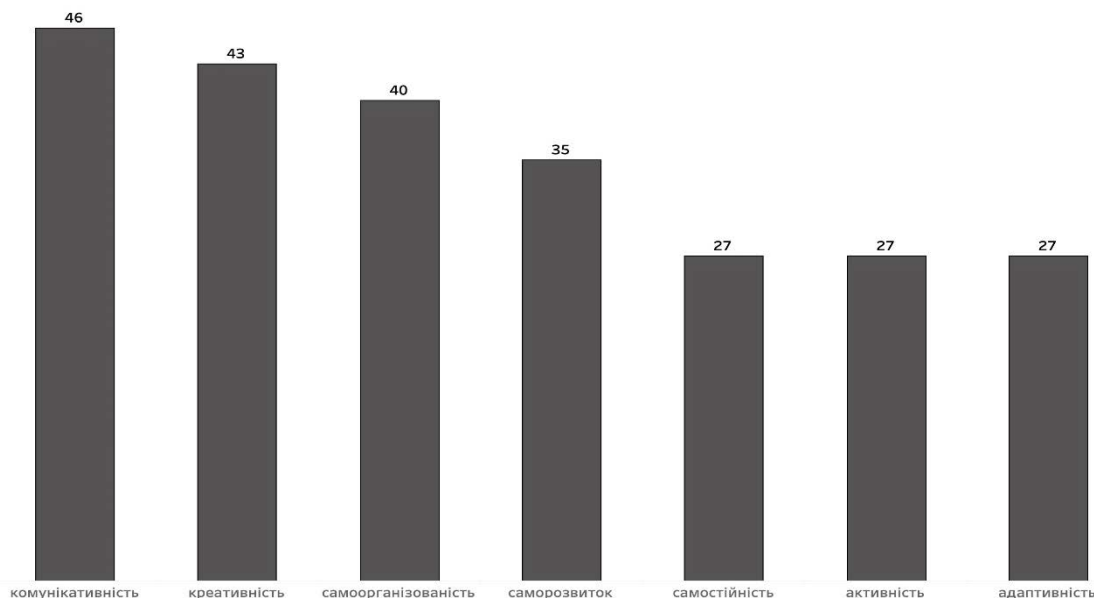

Рис. 3. «Soft skills», які студенти бажають розвинути в позааудиторних заходах

Незважаючи на те, що деякі студенти обрали кілька навичок, комунікативність лідирує, підкреслюючи необхідність розвитку навичок спілкування для використання та передачі інформації. Оскільки опитування проводилось серед майбутніх інженерів, які мають генерувати нові ідеї, розробляти сучасні прилади та вдосконалювати існуючі конструкції, креативність і нестандартне мислення були відмічені майже половиною студентів.

Прагматизм притаманний українським студентам також був виявлений викладачами факультету права і кримінології Шефільдського Університету – Д.Дікінсоном, Т.-Л. Гріфітс і А. Бредісом у британських студентів під час дослідження позааудиторної діяльності. Протягом роботи з фокус групами дослідники визначили ієрархію позааудиторних заходів, оскільки студенти обирають саме такі види діяльності, про які вони згодом напишуть в резюме щоб підвищити шанси на отримання роботи. Також молоді люди прагнуть розвинути «soft skills» так само як і українські студенти. Для багатьох британських студентів вагомим фактором, який заважає приймати участь в позааудиторній діяльності стала робота, оскільки вони взяли позики на навчання у держави і мають їх виплачувати [3].

Висновки. Позааудиторна робота є невід'ємною частиною навчального процесу, що надає можливість кожному студенту задовольнити потребу в саморозвитку та самовдосконаленні, розвинути власні здібності, спробувати себе в нових сферах і сформувані «soft skills», які в подальшому знадобляться в будь-який галузі.

Використана література:

1. Казьмерчук А. В. Формування професійної культури майбутніх менеджерів туризму в позааудиторній діяльності вищого навчального закладу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Житомирський державний університет ім. Івана Франка. Житомир, 2017. 296 с.
2. Тернопільська В. І., Коломієць Т. В., Пюнтківська І. О. Довідник з виховної роботи зі студентами. Тернопіль, 2014. 264 с.
3. Dickinson J., Griffiths T., Bredice A. 'It's just another thing to think about': encouraging students' engagement in extracurricular activities. *Journal of Further and Higher Education*. 2021. Vol. 45, № 6. P. 744-757.
4. Yung Y. K. Investigating the Enhancement of Student Engagement through Extracurricular Activities: A Four-Year Longitudinal Study. *10th International Conference on Information and Education Technology*. Connecticut: IEEE, 2022 P. 257-262.

References:

1. Kazmerchuk A. V. (2017) Formuvannya profesiinoi kultury maibutnix menedzheriv turyzmu v pozaaudytornii diialnosti vyshchoho navchalnoho zakladu. [Formation of future tourism managers' professional culture in extracurricular activities of a higher educational institution]. Zhytomyr. 296 s. [in Ukrainian].
2. Ternopil'ska V. I., Kolomyiets T. V., Piontkiv'ska I. O. (2014) Dovidnyk z vykhovnoi roboty zi studentamy. [Handbook on educational work with students]. Ternopil : Navchalna knyha – Bohdan. 264 s. [in Ukrainian].
3. Dickinson J., Griffiths T., Bredice A. (2021) 'It's just another thing to think about': encouraging students' engagement in extracurricular activities. *Journal of Further and Higher Education*. Vol. 45. № 6. P. 744-757
4. Yung Y. K. (2022) Investigating the enhancement of student engagement through extracurricular activities : a four-year longitudinal study. *10th International Conference on Information and Education Technology*. Connecticut: IEEE. P. 257-262

N. Chizhova, M. Petrenko, O. Hrabar. Personal mobility development of technical university students in extracurricular activities

The article developed the classification of extracurricular activities (ECAs) of technical university students on the example of NTUU "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute" and two fundamental components are distinguished: compulsory activity (included in the program and evaluated by the teacher) and optional activity that students perform on their own initiative. Each component is divided into blocks, which are described in detail.

Special attention is paid to the general educational block, as its extracurricular activities attract a larger number of students and contribute to the development and deepening of their knowledge both in subjects in general and in specific narrow topics. Students take an active part in ECAs because they are interested in the subject, want to test themselves, prove to themselves and others that they can win. Olympiads are aimed at testing in-depth knowledge of one or more subjects (for example: English language and chemistry Olympiads) and require from students, in addition to thorough knowledge of the subject, non-standard solutions, a creative approach, attentiveness and perseverance. To participate in the Olympiads students don't need to have any preliminary preparation. Conferences, which are annually held by the faculties, provide an opportunity for everyone to participate, and take a prominent place among the ECAs at the university. Students-inventors gather in teams and participate in hackathons, making the lives of others more comfortable. Scientific, technical and socio-humanitarian clubs are created for the comprehensive development of students.

The results of the survey conducted with 1st and 2nd year students of the radio engineering faculty on the detection of ECAs in which they participated were provided, and it was determined what motivated and hindered their active extracurricular work. Among the main motivating factors are interest, self-realization and self-development, the opportunity to get additional points in the subject. Obstacles to participation in ECAs were mentioned by the students as: heavy study load, other hobbies, work, staying in another city.

It has been proven that ECAs affects the development of such personal qualities as communication, independence, creativity, self-organization, self-development, activity and adaptability, which are components of personal mobility.

Key words: extracurricular activity, personal mobility, olympiads, conferences, contests, clubs, students, technical university.

УДК 37.091.398:373(438)"2008/2018"

DOI href="https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2024.97.32">https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2024.97.32

Швец Т. Е.

**ТЮТОРСЬКІ МОДЕЛІ У ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ПОЛЬЩІ:
РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТІВ**

У статті проаналізовані результати державних та воєводських проєктів впровадження тьюторингу у закладах середньої освіти Польщі у період 2008-2018 років. Автором використані теоретичні методи дослідження, а саме: вивчення та узагальнення аналітичних документів, теоретичних науково-педагогічних джерел.

У статті досліджено кілька видів проєктів впровадження тьюторингу в школах Польщі та узагальнено досвід польських експериментів. Автором виокремлено різні етапи впровадження тьюторингу та зроблені висновки про важливість дотримання певних етапів, а також їх послідовність під час реалізації тьюторських моделей в школах. Закценовано увагу на необхідності попереднього навчання директорів та вчителів тьюторським компетенціям, що уможливило успішність упровадження тьюторингу.

Автором зазначені результати реалізації всіх проєктів із впровадження тьюторингу, зокрема, наголошено на індивідуальному підході, розвитку м'яких навичок учнів як одного з результатів тьюторської діяльності в школі. У статті наведено характеристику чотирьох видів тьюторингу, а саме: синергетичний, інструментальний, ексклюзивний та удаваний.

У статті узагальнено вплив тьюторської діяльності на школу в цілому, на вчителів та учнів. Автором зауважено, що всі учасники позитивно оцінили участь у проєкті та відмітили, що технологія тьюторингу значно покращила загальну атмосферу в школі, сприяла налагодженню діалогічних взаємовідносин та сприяла системному баченню позитивних змін у школі.

Автором зроблені висновки про універсальність тьюторингу як технології індивідуалізації в освіті та можливість її упровадження в школах України, за умов адаптації та модифікації під українські реалії.

Ключові слова: тьюторинг, тьютор, моделі тьюторингу, індивідуалізація, тьюторські компетенції, експеримент, синергетичний тьюторинг, ексклюзивний тьюторинг, інструментальний тьюторинг, удаваний тьюторинг, сімейний тьюторинг, адаптаційний тьюторинг.

У Резолюції Європейського парламенту стосовно модернізації освіти в Європейському Союзі (2017 /2224) [2] зацентовано увагу на тому, що для того, щоб молодь могла протистояти викликам, стати активними громадянами та досягти успіху в житті та на ринку праці, а також формувати майбутнє світу, потрібна якісна та інклюзивна освіта, здатна надати їм необхідні знання, навички, сформувані критичне та автономне мислення, поєднане із демократичними поглядами. Важливою визнано зміну освітньої парадигми, що повинна врівноважувати підхід, орієнтований на вчителя, підхід, орієнтований на учнів (індивідуально